

noviny precheza

červen 2019 | číslo 3 | www.precheza.cz

Vývoj prodeje v prvních měsících roku 2019

Foto: archiv Precheza

Při pohledu na kalendář se tomu ani nechce věřit, ale máme za sebou téměř šest měsíců nového roku. Náročných, ovšem poměrně úspěšných, pokud jde o výsledky prodeje. Vytyčený plán plníme průřezově v celém sortimentu. Navíc v prodeji pigmentů zaznamenal začátek roku 2019 oproti minulosti naprosto odlišný vývoj.

Poptávka po železitých pigmentech neobvykle rostla, a dokonce se nám za první čtvrtletí podařilo prodat jejich rekordní množství. Zájem nepolevil ani ve druhém kvartále, a tak letos předpokládáme dobré prodejní výsledky.

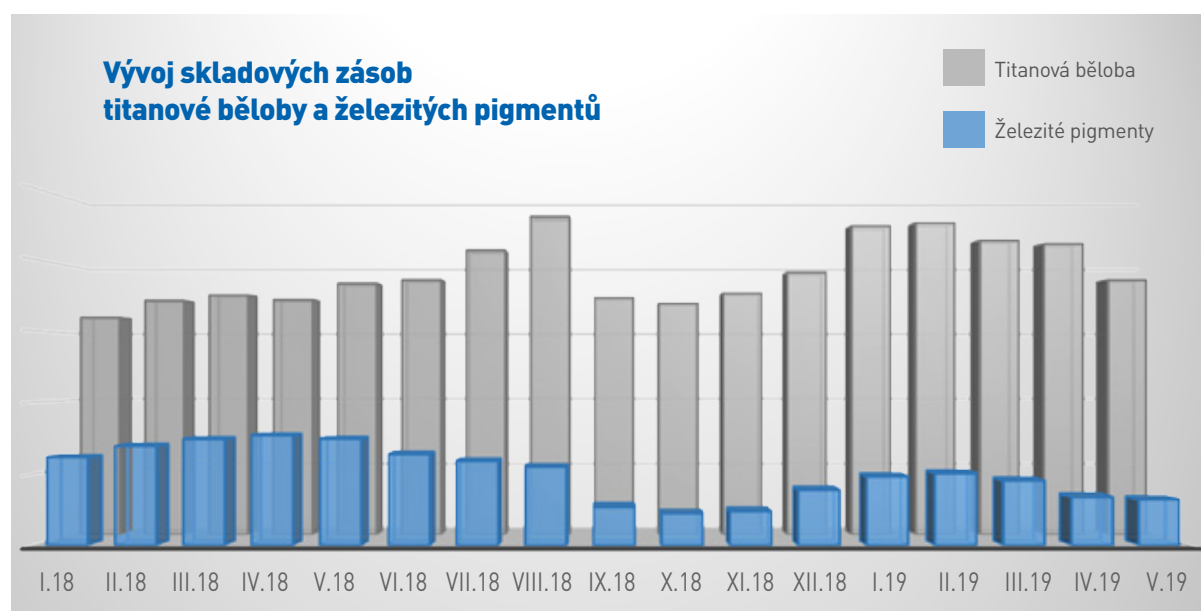
Titanová běloba zcela potvrdila svoji sezónnost a v prvních měsících letošního roku se její prodej rozbíhal opravdu velmi pomalu. I když jsme plán nakonec splnili, zásoby titanové běloby se nám nepodařilo snížit tak, jak jsme očekávali. Vývoj ve druhém čtvrtletí je zatím velmi příznivý a prodeje se nadále daří plnit a věříme, že plán bude překročen jak v ukazateli množství, tak tržeb. Teritoriálně můžeme konstatovat, že na americkém kontinentě se poptávka po titanové bělobě dlouhodobě drží na vysoké úrovni a je velmi stabilní. Asijské trhy se mírně oživují a uvidíme, jestli v dalším období bude mít na obchod s pigmenty vliv ekologická politika čínské vlády směřující k omezení výrobních kapacit a celní politika USA vůči Číně. Evropské trhy se pomalu stabilizují a doufáme, že tento stav bude přetrvávat i v dalších měsících tohoto roku. Na začátku roku byla i neobvykle vysoká poptávka po Monosalu z krmivářského

sektoru. Díky tomu jsme dosáhli překročení plánu prodeje za první čtvrtletí. Zájem o krmivářskou kvalitu se postupně ustálil. Navíc s počátkem stavební sezóny se zvýšily i expedice do cementáren. Díky

těmto skutečnostem můžeme předpokládat dosažení plánovaných prodejů a udržení nízkých skladových zásob Monosalu. Stabilitu na trzích potvrzují i kontrakty na nákup hlavních surovin – ilmenitu a síry.

Cenově byly uzavřeny smlouvy ve stejné výši jako pro první pololetí, což by mělo přinést dobré hospodářské výsledky v následujícím období roku 2019.

Marian Bartoš, komerční ředitel

Personalistika

PRECHEZA – Zaměstnavatel regionu 2019

Značka zaměstnavatele neboli „HR brand“ nabývá stále více na významu. Většina personalistů už ví, že dobré umístění v soutěži Sodexo Zaměstnavatel regionu patří k unikátním příležitostem, jak svou značku na trhu práce posílit a využít nejen při náboru nových zaměstnanců.

PRECHEZA se této soutěži účastní pravidelně a letos se opět může prezentovat třetím místem v kategorii Zaměstnavatel regionu do 5 000 zaměstnanců pro Moravskoslezský a Olomoucký kraj. Hodnocení firem patří mezi nejprestižnější kategorie Výročních cen Klubu zaměstnavatelů. Tato organizace svými činnostmi pomáhá zlepšovat kvalitu řízení lidských zdrojů a aktivně se podílí na rozvoji vzdělávání na všech úrovních. Podporuje rovněž vznik kvalifikovaných

pracovních míst a přispívá ke zvyšování konkurenceschopnosti ČR.

Hodnocení probíhá podle mezinárodní metodiky PwC Saratoga známé jako Sodexo Zaměstnavatel regionu. Precheze bylo ocenění uděleno 22. května 2019 v Olomouckém BEA CAMPUS.

Tomáš Světnický, personální ředitel

Foto: INGMAGE

Aktuality z ochrany životního prostředí, řízení kvality a bezpečnosti práce: duben–květen 2019

Ve dnech 24. až 26. dubna 2019 proběhl v Precheze dozorový audit systémů řízení kvality, životního prostředí, bezpečnosti práce a energetického managementu týmem auditorů společnosti Bureau Veritas Czech Republic.

Cílem třídního auditu bylo ověření shody toho, jak jsou dílčí systémy prakticky v organizaci prováděny, s tím, jaké jsou požadavky mezinárodních norem ISO 9001:2016 (pro kvalitu), ISO 14001:2016 (pro životní prostředí), OHSAS 18001:2008 (pro bezpečnost práce) a ISO 50001:2012 (pro energetický management). Šlo o pravidelný roční audit, jehož součástí standardně bývá prověření stavu systémové dokumentace a prohlídky výrobních procesů, letos zaměřené zejména na provoz kyseliny sírové, energetiku, provozní údržbu, měření a regulaci, a dále dohled nad podpůrnými procesy, jako je personalistika, investice, projekce či výzkum. Při auditu nebyla vystavena žádná neshoda a auditorův tým potvrdil platnost dříve vydaných certifikátů na dotčené systémy řízení.

Dne 10. května 2019 se uskutečnilo pravidelné jednání odborného týmu pro systém bezpečnosti potravin a krmiv (HACCP).

Předmětem jednání bylo hodnocení postupu opatření k nálezům neohlášeného auditu FSSC (Bureau Veritas) a zákaznických auditů systému. Výstupem jednání bylo mimo jiné stanovení scénáře příštího testování stažení výrobku z trhu a aktualizace analýzy rizik.

Šlápněte do pedálů

Sobota 31. srpna 2019

Pro naše cyklisty
tradiční

CYKLOTOUR

Výrobní úsek

Odstávka na červených využita k instalaci nového chladiče kyseliny

Letošní jarní zarážka výroby železitých pigmentů a Monosalu byla naplánována jako desetidenní, a to především z důvodu realizace této investiční akce. Provoz byl odstaven 5. dubna. Po vyprázdnění a vychlazení zařízení se naplno rozběhly zarážkové práce. Hlavním úkolem byla instalace chladiče na kyselinu sírovou pod taktovkou našeho investičního útvaru.

Realizace této akce proběhla ve spolupráci s několika externími firmami. Práce zahrnovaly demontáž původního chladiče, usazení nového, zhotovení potrubních napojení vody a kyseliny, obnovu původní anodické ochrany zařízení a úpravy konstrukcí a plošin. Některé z prací byly zahájeny již před samotnou zarážkou, jako např. natažení nových kabelů. Protože chladič je vyroben ze speciální nerezové oceli a konstrukčně je velmi složitý, byla samotná dodávka materiálu a jeho výroba zahájena již v loňském roce. Díky dobré přípravě i koordinaci se podařilo chladič nainstalovat a zapojit v plánovaném termínu.

Jeho uvedení do provozu proběhlo hned po ukončení zarážky. Nejdříve byla provedena tzv. pasivace studenou kyselinou sírovou. Tento úkon je vlastně pokřtěním chladiče a je nezbytný pro jeho další bezproblémové fungování. Pasivaci chladiče i najetí systému anodické ochrany byla přítomna paní Ing. Miluše Mokrá z firmy BG SYS HT s.r.o., které se stará o anodickou antikorozi ochrany zařízení v Precheze a.s. nepřetržitě od samého

počátku její instalace – a to je již 26 let! Samotný vyměněný chladič se „dožil“ 30 let v provozu. I to svědčí o unikátu, jakým anodická ochrana je, a to i v těžkých provozních podmínkách.

A co že vlastně je ta anodická ochrana? Je to elektrochemický způsob protikorozi ochrany pasivovatelných kovů (uhlíková ocel, korozivzdorná ocel, titan) v silně agresivních vodivých kapalných prostředích. Podstata spočívá v záměrném vytvoření galvanického makročlánku s požadovanou polarizací. Chráněný předmět se stává anodou a je vůči působení korozních činidel pasivní. Používá se bezpečný zdroj velmi nízkého napětí a sada referenčních elektrod s dlouhou životností a příměsí těch nejvzácnějších kovů, jako je platina. Anodická ochrana je použitelná právě pouze u materiálů snadno vytvářejících pasivní vrstvu.

Odstávka byla využita i na další nezbytné opravy a prohlídky. Při revizích suchých elektrostatických odlučovačů (SEO) jsme se zaměřili na odstranění a opravy korozních netěsností a čištění úsad. V mokré práci plynů za dehydratační peci byla ve

dvoustupňové koloně doplněna náplň – modré balonky neboli sferoidy zajišťující styčnou plochu při zkrápění plynu alkalickým roztokem.

Pracovníci údržby prováděli během odstávky revize pásových, šnekových a redlerových dopravníků, taktéž prohlídku nádrží a míchadel. Dále byly vyměněny filtrační plachetky tkaninových filtrů. Pracovníci provozu se intenzivně věnovali třídění katalyzátoru na K-systému, zbavování úsad v trubkovnicích chladičů kyseliny a dalšímu čištění výrobních zařízení a úklidům dle předem daných dispozic a požadavků provozní údržby. Na Monosalu byla odstávka využita k revizím a údržbě klíčových zařízení.

Po vyhřátí K-systému a peci byl v plánovaném termínu 14. dubna obnoven běžný provoz. Nájezd provozu proběhl hladce a bez mimořádných událostí. V určeném termínu se podařilo uskutečnit všechny plánované akce a připravit k nájezdu nový chladič. Poděkování si zaslouží všichni zainteresovaní pracovníci a firmy.

Tomáš Příkopa

Foto: Tomáš Příkopa

Technický úsek

Nová linka odvodnění a předsušení

Na výrobně TB v provozním souboru PS-05 byla realizována nová a značně rozsáhlá investiční akce „Odvodnění a předsušení“. Vzhledem k rozlehlosti akce, velkému počtu strojního zařízení, možnostem výroby na provozu Titanová běloba a v neposlední řadě i fyzickým a lidským možnostem realizačních firem byl nájezd nové technologie plánován ve dvou krocích. Ten první zahrnoval oživení membránového kalolisu a linku sušení, druhý dopravní cesty.

Přes určité zpoždění a posun termínu nájezdu a komplexních zkoušek byla linka v únoru 2019 připravena k testování a oživení technologie. Byl připraven uzel odvodnění na membránovém kalolisu a následující lince sušení. Po počátečních problémech a „dětských nemocích“ byla technologie odvodnění a sušení nejen úspěšně oživena, ale v rámci možností testování také optimalizována. Za to patří

velký dík všem pracovníkům provozu TB a v neposlední řadě útvaru MaR a programátorům MaR. Není v silách vyjmenovat všechny pracovníky našeho podniku, kteří byli v této velké akci zainteresováni, ale dovolil bych si zde vyzdvihnout mravenčí práci našeho neúnavného a vždy trpělivého Petra Krejčířika z útvaru MaR, bez kterého bychom se zkrátka neobešli. Petr byl vždy připraven pomoci a ochoten

přijít s nápaditým řešením problému. Za úzkou spolupráci při realizaci této investice patří díky také firmě Mercon.

Ve druhé fázi byly ožiovány a optimalizovány dopravní cesty, a to jak samostatně, tak i v souladu s výrobou a celou linkou jako celku. Tento proces stále trvá a ještě nějakou dobu trvat bude, a to dokud nebudou všechny mouchy a bolavá místa technologie vychytány. Konkrétně např. přesypy dopravních pásů je potřeba čas od času očistit, aby nedošlo k úplnému ucpání tohoto místa a dopravy jako celku. Za tuto práci je potřeba též poděkovat kvalifikovaným obsluhám, které se o technologii a zařízení starají.

Dalo by se říci, že nová linka je připravena na další výrobu a nové akvizice spojené s novým produktem CG 300, který by se měl začít vyrábět přibližně v polovině roku. Bezpochyby nás čeká ještě kus práce na další optimalizaci.

Na závěr nezbyvá než popřát nové technologii hodně štěstí, co nejméně výpadků a mnoho úspěšně zpracovaného materiálu.

Jiří Lukeš

Foto: David Smola

Technický servis

Malá výstava ve velké továrně:
Použití ve stavebnictví u FEPRENů stále převládá

Z pohledu objemu prodeje je nejrozšířenější aplikační oblastí výrobků FEPREN sektor stavebnictví, kde končí až 82 % z naší celkové produkce. Po více než pět desetiletí se probarvují různé betonové výrobky, tzn. střešní tašky, plošné i zámkové dlažby, barevné zdicí bloky či palisády. Druhou stavební oblastí jsou na staveništi odlévané pohledové betony či strojně kladené asfaltové betony svrchních krytů cyklostezek nebo dopravně exponovaných míst vozovek.

Barvení betonových výrobků
a současné trendy

Navzdory tomu, že architektonické trendy se pravidelně mění, barevné betonové výrobky jsou spotřebiteli požadovány stále. V počátcích barvené stavební produkce dominovala, i z technologického hlediska, zejména barva červená. Ještě před 10–15 lety to už byla barva žlutá a dnešním trendem je zase barva černá, v podstatě jako kontrastní odstín v současnosti hojně využívané bílé. Nejen podobnost s barvou cihelného střepu, ale i přírodní odstín termických pigmentů FEPREN stále zajišťuje jejich relativně bezproblémový prodej. Největšími spotřebiteli se stali výrobci betonových střešních tašek, následování výrobci drobného betonového zboží, a dále výrobci omítkovin či spárovacích hmot. Zákazník dnes preferuje nejen dobré vybarvovací schopnosti, ale i vysokou chemickou čistotu, odolnost vůči zásaditému prostředí betonu a v neposlední řadě zázemí technického servisu dodavatele. Všechny výrobky řady FEPREN splňují nejvyšší kvalitativní požadavky, což je podloženo výrobovými certifikáty pro použití v betonu, některé druhy dokonce splňují kritéria přísnější kategorie pro beton armovaný. Lze je tedy bez obav použít i do nosných konstrukcí staveb. Do hmoty se pigmenty přidávají jednak ručně, častěji však automatizovaně v rámci přípravy betonu v míchacích centrech prefá vyroben anebo přímo na stavbě do autodomíchačů v podobě ve vodě rozpustných obalů. Z hlediska pigmentových forem je stále vyšší poptávka právě po automaticky dávkovatelných a neprašivých granulovaných pigmentech, a to nejen na zavedených tr-

zích v západní Evropě, ale nově se zvýšená poptávka projevuje i v Rusku. Na tento fakt nesoucí s sebou budoucí potřebu vyšších kapacit granulovaných pigmentů bylo reagováno zařazením nového úkolu Plánu rozvoje a výzkumu.

Foto: Presbeton Nova s.r.o.

Foto: KM BETA a.s.

Granulované pigmenty
i pro asfaltové betony

Také pro aplikaci pigmentů do asfaltu jsou požadovány pouze granuláty, a to pro zajištění bezprašného prostředí, dobrou dopravitelnost a možnost automatického dávkování. Dnes je už standardem barevné zvýraznění nebezpečných či jinak exponovaných míst v silniční dopravě. Dále přibývají esteticky přívětivější barevné cyklostezky. V centrech měst se v současnosti realizují asfaltové komunikace, které jsou konstruovány s maximálním akustickým útlumem. Tyto plochy jsou téměř vždy barvené a přispívají ke zvukové pohodě. Ovšem probarvit černé bituménové pojivo, jako základní pojivovou složku asfaltového betonu, zvládnou jen jasné červené odstíny, a to pouze do výsledné červenohnědé barvy. Pro ostatní odstíny lze však použít transparentní pojivo na bázi pryskyřic.

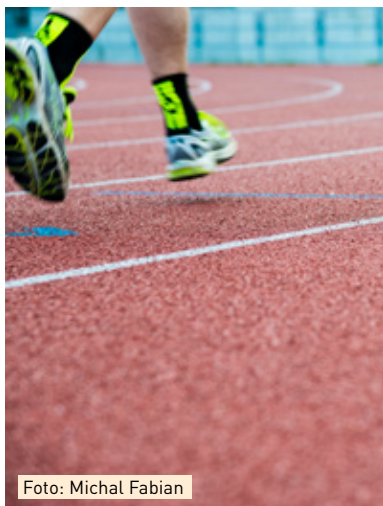

Foto: Michal Fabian

Speciální užití pigmentů v kombinaci
se stavebními hmotami

Nelze opomenout speciální aplikace, kde je sice spotřeba pigmentu minimální, ale výsledkem jsou často prestižní a nevšední výrobky. Příkladem mohou být nástěnné betonové hodiny či náramkové hodinky. Specifický strukturní reliéf betonu pro vytváření ciferníků či dokonce malých pouzder náramkových hodinek je kombinován s vhodným odstínem železitých pigmentů. V současné praxi nejsou výjimkou barevné betonové šperky, knoflíky či jiné části oděvu.

Jan Přikryl

Foto: Clockies

Foto: Prokop & Brož

Komerční úsek

Konference a setkání odběratelů z oblasti výroby
stavebních hmot

Letošní květnová konference byla situována do krásného prostředí Moravskoslezských Beskyd. Šlo o tradiční setkání spojené s odbornými prezentacemi, jež pořádal Komerční úsek pro zákazníky z oblasti výroby cementu a stavebních hmot. Pozvání přijali zástupci českých a slovenských cementáren, výrobci sádry a maltovin či stavebních výrobků z nich vyrobených. Této poměrně široké škále zákazníků PRECHEZA dlouhodobě dodává průmyslový sádrovec PREGIPS, který prioritně slouží jako regulátor tuhnutí při výrobě cementu, a síran železnatý MONOSAL, jenž redukuje šestimocný chrom v cementovém slinku.

Prvním odborným příspěvkem přednáškového odpoledne byl referát komerčního ředitele o hospodaření Prechezy v posledních měsících, v němž seznámil účastníky i se závislostí výroby a spotřebou pigmentů, což bylo příkladně demonstrováno na ukazatelích světového hospodářského vývoje. Přednáška výrobního ředitele porovnávala technologii výroby titanové běloby a výroby cementu a přinesla překvapivá zjištění,

že skutečně sdílíme mnoho společných témat i problémů k diskusi. Informace o prodejích a kvalitě našich produktů přinesla přednáška pana Brzici a pana Ing. Šnejdrly z útvarů Prodeje a Nákupu. Následně došlo na přednášky hostů. Aktuální stav legislativy z oblasti cementárenského průmyslu prezentoval Ing. Jungmann z Výzkumného ústavu maltovin a s možností modifikace cementu cihelnými recykláty nás sezná-

mili zástupci Vysokého učení technického z Brna doc. Šoukal a dr. Opravil. Závěrem konference byla zdůrazněna nutnost dodržování pravidel bezpečnosti práce v Precheze při nakládce jednotlivých produktů a vybavení řidičů ochrannými pracovními pomůckami. Následně byl otevřen prostor k diskusní části se zástupci zákazníků, ale i napříč mezi jednotlivými účastníky v separátních

Foto: Cement Hranice, akciová společnost

jednáních. Obsahem diskusí byla především aktuální situace ve výrobě a hospodaření s odpady, dále pak témata spojená s budoucností cementářského průmyslu ve střední Evropě. Za bezproblémový průběh akce patří dík paní Bartoňkové a paní Koppové z útvarů Prodej a Technický servis, které celou akci organizačně zajišťovaly a zrealizovaly. Rovněž je nutno poděkovat i vedoucímu Technického servisu Ing. Přikrylovi za zajištění technického a odborného obsahu konference.

Marian Bartoš, komerční ředitel

Aktuality z ochrany
životního prostředí,
řízení kvality
a bezpečnosti práce:
květen 2019

Ve dnech 16. a 17. května 2019 se uskutečnila v Litoměřicích další konference v rámci cyklu „Odpovědné podnikání v chemii“.

Konference byla organizována Svazem chemického průmyslu ČR (SCHP ČR) a Odborovou organizací pracovníků v energetice a chemickém průmyslu a byla podpořena firmami Lovochemie a Glanzstoff Bohemia, sídlícími v nedalekých Lovosicích, jež navíc umožnily účastníkům konference prohlídku svých výrobních provozů. Konference byla zaměřena na aktuální změny v iniciativě „Responsible Care – Odpovědné podnikání v chemii“, kterou v ČR zajišťuje právě SCHP a které se účastní i PRECHEZA. Dále byla projednána realizace sektorové dohody pro chemii a změny v legislativě dotýkající se chemického průmyslu, jako je např. nyní připravovaná zásadní změna zákona o odpadech, změna zákona o vodách, včetně reakce na stavy sucha, či připravované změny v tzv. nejlepších dostupných technikách na úrovni celé EU, od nichž se pak odvíjí povolení provozu jednotlivých výrobních technologií. PRECHEZA byla na konferenci zastoupena pracovníky útvaru Systémy řízení Ing. Mikulíkem a Ing. Navrátillem.

Dne 16. května 2019 proběhl na provozě Železité pigmenty a monohydrát odborný dohled Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského.

Dohled vycházel z požadavků Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1831/2003 o doplňkových látkách používaných ve výživě zvířat, a zákona č. 91/1996 Sb., o krmivech, a byl zaměřený na výrobu a distribuci doplňkové látky MONOSAL 30. V rámci dohledu, jehož součástí byl i odběr vzorku pro kontrolní zkoušky, ověření správnosti značení, kontrola dodržování hygienických požadavků, systém bezpečnosti krmiv (HACCP) a sledovatelnost materiálů a výrobků, nebylo zjištěno porušení předpisů vztahujících se na výrobu a distribuci doplňkové látky MONOSAL 30.

Foto: archiv PRECHEZA

Dne 17. května 2019 byl na provozě Titanová běloba a Železité pigmenty a monohydrát proveden dozorový audit systému řízení výroby certifikovaných stavebních výrobků PRETIOX a FEPREN.

Auditor z Notifikované osoby č. 1516 na místě prověřil řízení výroby a interní kontroly výrobků skupiny PRETIOX a FEPREN a konstatoval shodu s požadavky technické normy EN 12878:2014 a Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 305/2011, kterým se stanoví harmonizované podmínky pro uvádění stavebních výrobků na trh.

Personalistika

Okno do praxe pomáhá studentům s hledáním zaměstnání

PRECHEZA každoročně využívá možnosti setkávat se se studenty Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a diskutovat s nimi o možnostech jejich uplatnění po ukončení studia. Toto setkání letos proběhlo 14. dubna jako XI. ročník akce Okno do praxe.

Součástí akce byla moderovaná panelová diskuse, jejímž cílem bylo zprostředkování informací o možnostech zapojení studentů a absolventů ve firmách, společnostech

či institucích. Zástupci zaměstnavatelů měli možnost představit studentům firmy a přiblížit jim pracovní prostředí v nich. Studenti zase dostali prostor pro nejrůz-

nější otázky, které jim pomohly seznámit se s praktickou stránkou hledání budoucího zaměstnání, kde by uplatnili znalosti nabyté ve škole. PRECHEZA se předsta-

vila jako významný zaměstnavatel v chemickém průmyslu. Zájem o informace projevovali zejména studenti chemických oborů. Nejvíce je zajímaly možnosti stáží, dlouhodobého pracovního vztahu, otázky mzdy, pracovní kolektiv a možnosti práce v zahraničí. Za Prechezu se akce zúčastnil personální ředitel Mgr. Tomáš Světnický, který zájemcům z řad absolventů poskytl kontakty pro individuální jednání.

Alena Okáčová

Jubileum
životní

ČERVEN

50 LET

Lenka Grygarová
technický pracovník laboratoří

Podporujeme TechnoChallenge

Jednou z možností Prechezy, jak podporovat technické a tvůrčí aktivity u dětí, je spolupracovat se školami při soutěžích zaměřených právě na kreativitu a seberealizaci v technice.

V této oblasti PRECHEZA letos podpořila Katedru technické a informační výchovy Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Ta pořádá 5. ročník celostátní technické soutěže pro žáky šestých až devátých tříd základních škol s názvem TechnoChallenge.

Úkolem žáků je vyrobit podle svých možností a fantazie model vysněného domu. Hodnotí se výběr materiálu, složitost modelu, funkčnost, design, nápad a úroveň technického zhotovení výrobku. Jednou

z podmínek je, aby model obsahoval nějaký pohyblivý prvek – otevíratelné okno nebo dveře, vyklápěcí garážová vrata a jiné. Materiál a technické provedení si žák zvolí podle svého uvážení a model musí zhotovit zcela sám, bez pomoci jiné osoby.

Podporou této soutěže PRECHEZA rozšířila počet škol, se kterými na různých soutěžích spolupracuje ať již formou finanční podpory, poskytnutím věcných cen, nebo zajištěním zázemí.

Alena Okáčová

Foto: Pedagogická fakulta Univerzity Palackého

Studenti středních škol na praxi v Precheze

V rámci dlouhodobé spolupráce se školami v oblasti praxí se zaměstnanci Prechezy věnují studentům středních škol především v květnu, v období maturit. Žáci mají možnost zjistit, jak to v chemické továrně funguje a jak by mohla vypadat v budoucnu jejich práce.

Letos jsou v Precheze na praxi studenti chemických oborů Střední školy průmyslové v Hranicích, Střední školy logistiky a chemie Olomouc a SPŠ chemické Brno. Ti pracují většinou v laboratořích a během praxe mají možnost seznámit se jak s prací v laboratoři, tak se samotným provozem. Z ostatních technických oborů jsou na útvaru Měření a regulace a na útvaru Informatiky praktikanti z přerovské Střední průmyslové školy.

A co od praxe v Precheze studenti očekávají?

Většinou chtějí na vlastní kůži „nasát atmosféru“ výrobního chemického podniku a zjistit, jak vypadá každodenní realita chemika, laboranta, technologa a dalších profesí, na které se během studia připravují. „...očekávám seznámení se s výrobním postupem a zařízeními, která se používají, a zjištění, jestli dokážu své znalosti ze školy uplatnit v praxi.“ (Tereza, SŠLCH Olomouc, praxe na Technologickém centru)

Někteří studenti uvedli, že se chtějí ujistit v tom, zda zaměření jejich studia je správná volba a zda se opravdu chtějí v budoucnu věnovat tomu, co studují. „Chtěl bych se ujistit, jestli je to zaměření, které bych chtěl dále studovat a v budoucnu se tím žít.“ (Michael, SPŠ Přerov, praxe IT)

Co praktikanti v Precheze nejvíce zaujalo nebo překvapilo?

Někteří studenti byli překvapeni rozlohou areálu. Zaujala je prohlídka provozu a moderní laboratorní přístroje i výrobní zařízení, která jsou v Precheze používána.

Ti, kteří měli tu možnost, ocenili prohlídku komína. Praktikanti chválili ochotu zaměstnanců se jim věnovat. „I když jsem z Přerova, tak jsem nečekal, že areál Prechezy je až takto veliký. A taky jsem příjemně překvapen, že se nám tady tolik věnují, když tu každý má spoustu práce.“ (Jan, SPŠ Hranice, praxe na MOK)

A jaké plány mají studenti do budoucna?

Budoucnost vnímají jako otevřenou cestu k řadě možností, včetně uplatnění v zahraničí. Všichni však mají jasno v tom, že chtějí studovat na vysoké škole. „Mé plány jsou zatím velmi neurčité, chtěl bych nejspíše studovat vysokou školu zaměřenou na přírodní vědy.“ (Filip, SPŠ Hranice, praxe na MOK) „Zkusím jít na vysokou školu, pokud ji dám, tak budu velice šťastný, ale když ne, tak zkusím vyhledat práci zaměřenou na můj obor. Pokud mě ale daná práce nebude bavit, tak budu hledat práci, která mě bude bavit a naplňovat každý den.“ (Jakub, SPŠ Hranice, praxe MOK)

Tolik tedy názory a pocity studentů, kteří jsou letos u nás v Precheze na praxi. Považujeme za důležité seznámit studenty s reálným prostředím každodenní praxe v chemickém podniku. V současné situaci, kdy je na trhu práce nedostatek kvalifikovaných pracovníků, je důležité ukázat studentům, že PRECHEZA je moderní, bezpečná a stabilní společnost, která nabízí absolventům možnost zajímavého a perspektivního zaměstnání.

Alena Okáčová

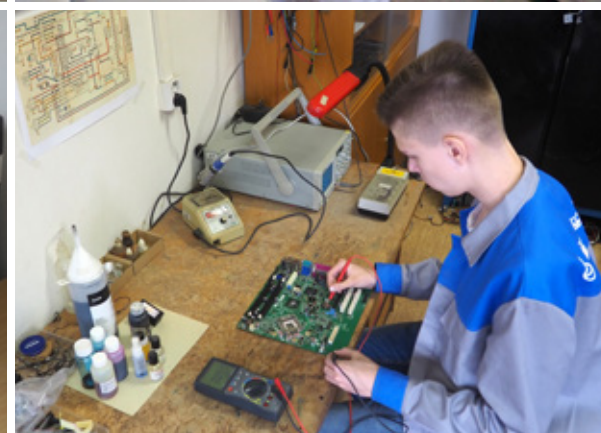

Foto: archiv PRECHEZA

Komerční servis

Situaci v prodeji železitých pigmentů nelze podceňovat

Železité pigmenty FEPREN jsou prodávány, zejména do sektoru stavebnictví, již více jak 50 let. Za tuto dobu si našly uplatnění téměř ve 40 zemích světa. Stále častěji se expedují do zemí západní Evropy a kupříkladu v Rusku či bývalých sovětských republikách jsou dnes již pojmem z pohledu jedinečných optických vlastností, což vyústí ve fakt, že FEPRENY jsou často etalonem pro alternativní dodavatele, a to především z Asie. Ovšem tyto úspěchy mohou velice rychle pominout, proto je nutno být v pohotovosti a monitorovat trhy a jejich trendy. Jedině tak budeme připraveni na budoucnost a na změny, které s sebou může přinést.

Aktuální prodeje železitých pigmentů jsou na historických maximech, což potvrzuje rekordní prodej za první čtvrtletí v letošním roce, paradoxně v období, kdy se stavební sezóna teprve rozjíždí. Ovšem nelze podcenit hrozby. Po diskuzích s distributory i konečnými odběrateli je registrován patrný rozvoj v oblasti používání granulovaných železitých pigmentů, což by mohlo do budoucna vyústit v odklon od pigmentů v práškové formě. Nově se tento trend objevuje zejména na východ od nás, to znamená v Polsku a v Rusku, kam vyvážíme polovinu naší produkce, a to v drti-

vé většině v práškové formě. Stavebnímu sektoru se na východě daří a především v Rusku pokračuje silná centralizace přílivem obyvatelstva do ekonomicky silných měst, jako je Moskva a Petrohrad. To má za následek další rozvoj a masivní výstavbu nových bytů a infrastruktury v těchto městech. Letošní jarní návštěvy výstav MOSBUILD a INTERSTROYEXPO rovněž potvrzují zvýšený zájem o granulované formy právě v okolí velkých měst, kde se centralizují velcí nadnárodní výrobci, často disponující moderními technologiemi a automatizovanými systémy.

Prozatím je použití granulátu vynuceno požadavky na zvýšení hygieny práce v pracovním prostředí těchto výrobních linií, to znamená snížení prašnosti, nikoli úsporu obsluhy na výrobní lince. Hledání úspor přijde se vzrůstající cenou lidské práce. Prozatím není problém s pracovníky, kteří většinou imigrují z bývalých sovětských republik, především z Kazachstánu, Uzbekistánu a Kyrgyzstánu. Ovšem sofistikované technologie ze západu pronikají rychle. Už nyní jsou specializované časopisy o betonu plné reklam na dávkovací zařízení, a to zejména

etablovaných firem, jako je Wuerschum, Finke, KIMIDO.

Je tedy třeba bdělosti a z výše uvedeného je patrné, že mimo aktuálně realizované mikronizované formy železitých pigmentů pro oblast nátěrových hmot je potřeba věnovat patřičnou pozornost a sledovat nové trendy i v sektoru stavebnictví. Šťastí přeje připraveným...

Pohled na ulice a náměstí těchto dvou největších měst v Rusku jen dokazuje, jak je zde náš pigment TP303 populární, a doufáme, že tomu tak bude i nadále.

Pavel Šnejdrta, Jan Příkryl

Foto: INGMAGE

Reportáž

Paprtály, paprtály aneb jak z černého minerálu vyrobit bílý prášek

Třetí pokračování naší exkurze si užijeme přímo v centru výroby titanové běloby. Je nutno zdůraznit, že opravdu užijeme, protože pro milovníky industriálního prostředí je výrobní hala, vysoká asi jako čtyřpatrový dům, přímo rájem. Kromě toho, že jí dominují dvě obrovské kalcinační pece, je plná různého potrubí, kádí, čerpadel a kabelů, které ji zaplňují od přízemí až po strop. Ocítáme se na jiné planetě a náš dojem umocňuje nepřetržitý hluk ze všech zařízení, která čerpají, míchají, drtí, melou a provádí všechny mechanické úkony tak, aby se z černého minerálu stal bílý prášek. Rudolf II. by byl nadšený.

Exkurzi začínáme na místě, kde na pásové dopravě jedou hrudky „surové“ titanové běloby. Černý prášek ilmenit byl již předtím řádně rozložen, profiltrován, zbaven nežádoucích složek a následně se v hydrolyzérech stal ten zázrak, že se černý roztok proměnil v bílou suspenzi. Než se po první „koupeli – filtraci“ dostane do kalcinační pece, musí se jí věnovat ještě několik kosmetických úprav. Ty jsou velmi důležité, rozhodují o tom, který druh titanové běloby vyrobíme. Ale abychom nepředbíhaly. Po filtraci musí naše titanová běloba ještě absolvovat bělení a vylepšení různými katalyzátory a mineralizátory, které předurčí, jaký druh budeme vyrábět, zda rutilový, nebo anatasový. Vybělená a vylepšená suspenze se opět musí promývat a filtrovat a teprve až má tohle všechno za sebou, šup s ní do pece. Ovšem pozor, nejedná se o pícku jako z pohádky. Naše

kalcinační pece jsou dlouhé asi 50 m, v průměru mají kolem 3 metrů a jsou rozpálené nejméně na 1 000 °C. Až si běloba projde tímto peklem, je třeba ji ještě zchladit, pomlít a mikronizovat, zkrátka

připravit z ní velmi jemný prášek. Anatasové druhy jsou takto již připravené k zabalení a expedici. Rutilové typy jsou ještě povrchově upraveny v obrovských nádržích a následně opět filtrovány, vy-

Foto: Zuzana BARTOŇKOVÁ

sušeny a mikronizovány. Jsme téměř na konci naší expedice industriálním rájemem, scházíme z horního patra haly po železných schodech do přízemí k balicí lince. Posledním pohledem se rozloučí-

me s místem, kde jsem před mnoha lety začínala svou pracovní dráhu na MoFi Filtraci 09, a uvědomuji si, že svět se mění, ale naše pece se točí dál...

Erika Zlámalová & Zuzana Bartoňková

Technický úsek

Nový hydrolyzační reaktor 416D

Hydrolýza je jedním z klíčových provozních souborů při výrobě titanové běloby. Způsob jejího řízení zásadním způsobem ovlivňuje kvalitu výsledného produktu. V podstatě se v tomto souboru odehrává děj spojený s rozkladem titanyl sulfátu vodou a výsledkem toho je vznik hydratovaného gelu oxidu titaničitého. Vnější projevem hydrolýzy je změna zbarvení zpracovávaného roztoku – černý roztok se změní na mléčně bílou suspenzi.

K tomuto „kouzlu“ dochází právě v hydrolyzačních reaktorech. Ty jsou označeny pozičním číslem 416. Až do nedávna byly jen tři – 416A, B a C, ale začátkem dubna byl uveden v činnost nový, čtvrtý reaktor s označením „D“. Vzhledem k charakteru akce a zkušenostem celého realizačního týmu se nepředpokládaly komplikace při nájedzu reaktoru do provozu, což se nakonec také potvrdilo. Nový hydrolyzační

reaktor se bez potíží začlenil do provozu a začal plnit svůj účel. Nový reaktor je umístěn v hale titanové běloby a při jeho samotném návrhu se vycházelo z řešení a napojení na technologii stávajících reaktorů. Ve stručnosti se jedná o nepřehlédnutelnou ocelovou nádobu, z důvodu velké hmotnosti umístěnou na masivní ocelobetonové konstrukci. Reaktor je také, vzhledem k charakteru zpracováva-

ných látek, vybaven antikorozií úpravou, ohřevem a míchadlem poháněným elektromotorem. S ohledem na technické parametry reaktoru bylo nutné realizovat rozsáhlé stavební úpravy – především vybourat původní betonové konstrukce a dva sloupce, vybourat průrazy pro nová potrubí, provést nezbytné přeložky kabeláží, odstranit staré chladicí nádrže 417A, B, E a vybudovat nové oce-

lobetonové plošiny pro uložení nových chladicích nádrží 417A, B a reaktoru 416D. Nádrže 417A, B sice nepřekážely instalaci nového reaktoru, ale po letech provozování byly již v nevyhovujícím technickém stavu. Po instalaci aparátů byla realizována nová potrubní napojení, dále parní rozvody a rozvody MaR a elektro. Nakonec byl nový reaktor připojen do řídicího systému „Hydrolýza“ a přeprogramován stávající software včetně úpravy vizualizace. Provedený „upgrade“ hydrolýzy primárně umožní rozšíření výrobních kapacit pro vytvoření dostatečného prostoru pro údržbu stávajícího zařízení bez výpadků výroby. Sekundárně toto navýšení kapacity uzlu umožní, spolu s intenzifikací dalších souborů, případné budoucí navýšení výroby titanové běloby.

Miroslav Štrajť

Foto: Miroslav Štrajť

Systémy řízení

Košeř a halál

PRECHEZA a.s. vyrábí výrobky, které jsou současně košeř i halál.

Zanícený internetový diskutér by v tomto okamžiku mohl začít otłoukat klávesnici a velkými písmeny s ještě větším množstvím vykřičníků poukazovat na antagonistické rozpory mezi judaismem a islámem (antagonistické, česky větší než největší, a tudíž neřešitelné), ale ono je to, jako vždycky, v realitě úplně jinak.

Halál, harám, košeř, trefe

Halál (arabsky هلال, v překladu *přípustný*) jsou nejen všechny předměty, ale i činnosti každodenního života, které islám povoluje. Judaismus pro totéž používá termín košeř (hebrejsky כשר, výslov *kašeř* nebo emericky *koušř*, doslovný překlad *vhodné*). Pokud něco není halál, je to harám (حرام) s významem *zakázané*, pro fundamentalisty *prokleté*. Co není košeř, je *trefe*, emericky *trejř*, a znamená to to samé. Stejně jako pro mnohem mladší ISO 9001 platí, že pokud něco není košeř/halál, musíte zabezpečit nápravu, oddě-

lení, zadržení, vrácení nebo pozastavení poskytování produktů a služeb a informování konečného spotřebitele. Jediné, v čem se ISO 9001 od košeř/halál liší, je skutečnost, že pokud je něco trefe/harám, nelze získat oprávnění pro přijetí na základě výjimky, z izovštiny do češtiny přeloženo, můžete si to dát za klobouček, protože to od vás žádný ortodoxní vyznavač jednoho boha nekoupí (a není důležité, jestli patří do týmu *Jahve*, nebo do týmu *Alláh*). Z trefe/harám nelze udělat košeř/halál, a to nikdy, nijak, ničím. Tečka, howgh.

Halál a košeř jako životní styl

Košeř i halál představují v širším smyslu správnost nejen hygienickou, ale také morální. Stejně jako v případě košeř se nejedná jenom o ochranu lidského zdraví před škodlivými potravinami (jedy, drogy, salmonelózní kombinace masa, mléka a vajec), ale také o požadavek na dodržování morálních zásad. Košeř/halál produkty musí být bezpečné, aby neškodily lidem, a podnik, kde se vyrábí, musí být veden se sociální odpovědností (a jsme u sociálního auditu *SMETA*, ale o tom až jindy). Když něco není správné, říkáme,

že to není košeř, a to nemluvíme jenom o mase, mléce a vejcích.

Certifikace košeř a halál

Na světě žije v současné době více než miliarda muslimů a okolo 50 milionů židů, což je trh zajisté více než velice zajímavý (jedněch je moc, druhí mají manykeše). A proto netrvalo dlouho, než se náboženství chytily technokrati a vznikla přehršel organizací poskytujících služby povinně nepovinné certifikace (koneckonců, certifikace povinná není a nikdy nebyla, přežití povinné není a nikdy nebylo a sebevražda také nikdo páchat nemusí). A jak tomu v globálním byznysu bývá, některé firmy jsou větší a světové, některé jsou malé a lokální, některé mají pravidla přísnější, jiné mírnější. Až se tomu nechce věřit, protože na rozdíl od římských katolíků tato náboženství nemají hierarchickou strukturu, je muftí jako muftí a rabin jako rabin, žádný z nich není ani vyšší, ani lepší... A tak k nám do Přerova

v rámci globálního byznysu jezdí a certifikační audity provádějí rabin z Austrálie a muftí z Indonésie anebo multikulti rabin a muftí z belgických Antwerp...

Titanové pigmenty made in PRECHEZA jsou košeř i halál

PRECHEZA a.s. vyrábí titanovou bělobu, která není ani trefe, ani harám. V prvních stoletích našeho letopočtu, kdy se sepisovaly příslušné seznamy, učenci na anorganické technologie poněkud pozapomněli a nestihli je tím pádem prolustrovat a zakázat, a protože ani do Písma, ani do Koránu nikdo nesmí nic dopisovat, už je ani nezakáže. Ale i tak v rámci globálního byznysu, stejně jako letos v březnu a dubnu, dorazí učenci, aby nám dodržení zásad košeř/halál potvrdili. A protože anorganika není harám/trefe a my svoje výrobky dělat umíme, dodržení zásad košeř/halál potvrdí a show (pardon business) can go on.

Pavel Mollin

Bezpečnostně technické služby

Ochranné nápoje a pitný režim

V letním období bývá často v médiích skloňován pojem pitný režim a ochranné nápoje. V pracovněprávním vztahu má zaměstnavatel povinnost zajistit na pracovišti přísun pitné vody dle požadavku zákona č. 309/2006 Sb. o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v platném znění a zákona č. 262/2006 Sb. zákoníku práce v platném znění. Pitná voda je definována v zákoně č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví v platném znění. Je jednoduše určena k pití, vaření, přípravě pokrmů, nápojů i k zajištění předlékařské pomoci.

Někdy si dostatečně neuvědomujeme, že pitný režim je důležitý i v každodenním životě nás všech. Základní denní spotřeba tekutin se v běžných podmínkách bez nadměrné tělesné aktivity pohybuje kolem 2,5 až 3 l. Při práci v horkých provozech samozřejmě stoupá. Proč je důležité dodržovat pitný režim?

O důležitosti pití vody pro lidský organismus se napsalo již mnoho knih a vyjadřuje ho i známé latinské přísloví – „Bez vody není život“. Lidské tělo je tvořeno ze 70 procent vodou. Samotný tento fakt vypovídá o důležitosti udržování přiměřeného množství vody v organismu. V případě, že dochází k nedostatečnému doplňování tekutin do organismu, dochází k tzv. dehydrataci. Ta má za následek pokles fyzické, ale i psychické výkonnosti, což se na

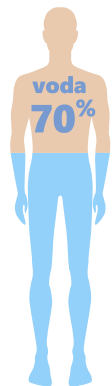
pracovišti může projevit únavou, špatnou soustředěností a poklesem produktivity práce. Pokud se jedná o pracoviště ve výrobních procesech, zvyšuje se v případě nepozornosti plynoucí ze ztráty koncentrace riziko pracovního úrazu.

V pracovním prostředí za podmínek nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci v platném znění, musíme kromě zajištění vody zaměstnancům dodat i určité látky, které jsou obsaženy v ochranných nápojích. Tyto ochranné nápoje mají funkci uhrazující – tj. dodání vody a látek, které v průběhu pracovního procesu člo-

věk vydává. I když tyto látky mohou být dodávány také ve stravě, mají v příjmu některých z nich primární roli právě tyto ochranné nápoje. K látkám, které se mohou ve větší míře podílet na ochraně

a podpoře zdraví ve formě nápojů, patří pochopitelně především látky rozpustné ve vodě. To se týká zejména vitaminů, řady minerálních látek a stopových prvků.

Legislativa definuje ochranný nápoj jako: Nápoj, který musí být zdravotně nezávadný a nesmí obsahovat více než 6,5 hmotnostních procent cukru, může však obsahovat látky zvyšující odolnost organismu. Množ-

ství alkoholu v něm nesmí překročit 1 hmotnostní procento.

Ochranný nápoj chrání před zátěží teplem se poskytuje v množství odpovídajícím nejméně 70 % ztráty tekutin a minerálních látek potem a dýcháním za osmihodinovou směnu. Ochranný nápoj chrání před zátěží chladem se poskytuje teplý, v množství alespoň půl litru za osmihodinovou směnu.

Hygienický limit ztráty tekutin z organismu potem a dýcháním (dále jen „ztráta tekutin“) činí 1,25 litru za osmihodinovou směnu.

Vhodné nápoje

Jako ochranný nápoj je vhodná slabě a středně mineralizovaná balená přírodní minerální voda nebo voda s obdobnou celkovou mineralizací, balená pramenitá voda, případně balená kojenecká voda nebo voda splňující obdobné mikrobiologické, fyzikální a chemické požadavky jako u jmenovaných balených vod a schválené ochranné nápoje, např. sirupy.

Nevhodné nápoje

Pro svůj silný dehydratační účinek je zcela nevhodná káva, kakao, silný čaj a alkoholické nápoje, nejsou také vhodné sladké a ko-

lové limonády (důvodem je vysoký obsah cukru), málo vhodné jsou vody syčené CO₂. Podle nařízení vlády č. 361/2007 Sb., v platném znění, se množství ochranných nápojů vypočítává složitě dle třídy práce, do které je každá profese v naší společnosti zařazena, a měřené teploty na pracovištích. U nás neuplatňujeme tento výpočet, ale na základě dohody s odborovou organizací je poskytováno všem zaměstnancům stejné množství ochranného nápoje – sirup ESTIAN s ovocnou příchutí (tři druhy), a to v množství odpovídajícím tepelné zátěži v období od června do září každého roku.

Státní kontrolu nad poskytováním ochranných nápojů provádí orgány inspekce práce. Zákon č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, v souvislosti s poskytováním ochranných nápojů obsahuje skutkovou podstatu přestupku a správního deliktu, kterého se fyzická osoba nebo právnická osoba při podnikatelské činnosti dopustí, když neposkytne zaměstnancům bezplatně ochranné nápoje, ačkoli k tomu má povinnost podle zákoníku práce a nařízení vlády č. 361/2007 Sb. Za uvedený přestupek nebo správní delikt hrozí zaměstnavateli pokuta až do výše 1 000 000 Kč.

Jaroslav Pazdera

Fotoreportáž

Zábavný den pro malé i velké

Foto: Alena Okáčová

Reportáž

Cvičení Hasičského záchranného sboru Olomouckého kraje

Dne 22. května se jako každý rok uskutečnilo cvičení ve slaňování záchranných složek profesionálních hasičů a členů dobrovolných hasičů PRECHEZA a.s. z komína u bývalé budovy superfosfátu.

Jednalo se především o nácvik záchrany osob, na kterém se podílelo celkem sedm profesionálních hasičů pod vedením pana Davida Jemelíka. Z řad členů jednotky sboru dobrovolných hasičů se cvičení zúčastnili Jiří Valenta a Tomáš

Navrátil. Už samotný výstup po žebříku byl velmi náročný fyzický zážitek pro všechny paže všech „lezců“. Je až s podivem, že trénování profici dokáží doslova vylézt po žebříku do 100metrové výše za čas sedm minut bez jediné přestávky. To

ovšem nebyl náš případ ☹. Po překonání ochozu jsme všichni ždímalí promočené rukavice a regenerovali svaly v pažích – odměnou byl pěkný, avšak deštivý výhled po okolí chemičky a Přerova. Dalším zážitkem, již o poznání méně náročným,

ale velmi působivým, bylo samotné slaňování v doprovodu profesionála (pro mě bylo poctou slaňovat s Martinem Plškem, který minulý rok vyhrál 3. místo ve své kategorii prestižní soutěže Firefighter Combat Challenge v indické Bombaji).

Slanění i záchrana osob proběhly u všech zúčastněných na jedničku, jen to počasí mohlo být lepší. Za mou osobu mohu prohlásit, že se akce určitě velmi rád zúčastním i příští rok.

Tomáš Navrátil

Foto: Tomáš Navrátil

Ocenění

Zlaté kříže převzali tři zaměstnanci a.s. PRECHEZA

Ocenění dárcům krve předal ve čtvrtek 16. května v prostorách Klášterního Hradiska v Olomouci hejtmán Olomouckého kraje Ladislav Okleštěk.

Jeho slova hovoří za vše: „Každý, kdo se podílí na záchraně životů, si zaslouží naše uznání a obdiv. Dárci krve dvojnásobně, protože to dělají bez nároku na odměnu, a to jenom proto, že mají srdce na správném místě.“

Gratulujeme našim zaměstnancům panu Michalu Bartoňkovi, panu Ladislavu Kundrátovi st. a panu Jiřímu Tothovi k získání Zlatého kříže doktora Jana Janského za 80 bezpříspěvkových darů krve.

Zuzana Bartoňková

Foto: Zuzana Bartoňková

AGROFERT RUN19

PRECHEZA AGROFERT RUN

VSTUP ZDARMA

Generální mediální partner

7. 9. 2019

AREÁL PRECHEZA, A.S. - PŘEROV

- 8:00 Otevření areálu a zahájení prezence pro závodníky
- 9:00 Start dětské Sportareny - DŽUNGLE, malování na obličej, doprovodné stánky a občerstvení
- 9:45 Start dětských běhů
- 10:45 Vyhlášení vítězů dětských běhů
- 11:30 Start Impuls rodinného běhu 1 km
- 12:00 Start PRECHEZA desítky okolo komína 10 km
- 14:00 Vyhlášení vítězů PRECHEZA desítky okolo komína

www.agrofertrun.cz | /agrofertrun

Příroda kolem nás

Příroda v čase nastávajících prázdnin

Červen a následně červenec jsou měsíce nejdelších a nejteplejších dnů, dozrávajících plodů a vyhrátých luk. Začínající prázdniny jsou jako stvořené k procházkám – pole, louky i les žijí, a jsou tedy nejlepším obdobím k pozorování. Ačkoliv tyto dny lákají i k táboření, měli bychom se mít na pozoru a nerozdělavat oheň ve vyprahlém lese. V tomto období je riziko požáru nejvyšší.

V lesích voní kvetoucí vřes a mateří-douška, zralé jahody, maliny, borůvky a také jehličí plné vonných silic. V lesních porostech kvetou purpurové vrbovky, věsenka nachová a s trochou štěstí lze objevit i méně běžnou měsíčnici vytrvalou. Na loukách kvetou nejrůznější hvozdíky, heřmánek nebo jitrocel. Pasekům dominují výrazné žluté divizny a působivé nachové náprstníky s velkými květy uspořádanými v hroznovitá květenství. Zatímco některé divizny, například divizna velkokvětá, se využívají k léčbě různých neduhů, všechny druhy náprstníků (digitalis) jsou jedovaté a mohou způsobit i smrtelnou otravu. Paradoxně glykosidy z některých druhů jsou využívány pro přípravu léků na srdeční onemocnění. Další nepřehlédnutelnou luční květinou je žluté kvetoucí třezalka, hojně využívaná jako léčivka

pro své prokazatelné antivirotické účinky, a to jak proti řadě virů, tak i proti retrovirům, včetně HIV.

Letní slunovrat je i obdobím plným mláďat spárkaté i drobné zvěře. Srny a laně kojí, na polích se krčí zajíčci z druhých vrhů, bažantům a koroptvím odrůstají kuřata, která unikla spárům pozemských a vzdušných predátorů, bachyně vodí selata a většina pěvců též vyvádí první mladá.

Jeleni začínají vytloukat paroží. To je období, kdy již poklesla hladina růstových hormonů, paroží tím pádem přestalo růst a dokončilo se jejich zkostratění. Přestože již nenabývají na objemu, zvětšuje se díky ukládání minerálních látek jejich hmotnost. Po dokončení zpevňování paroží jeho kožní obal odumírá, usychá a postupně se odlupuje a zvěř tzv. vytlouká, tj. zbavuje se ho otíráním

Foto: Karel Palacký

o větve a borky stromů. Zároveň původně světlé paroží postupně tmavnou, čímž je ukončen celý proces růstu.

Červenec je měsícem srnčí říje, kaňkování kun a chrutí jezevců. Jezevec lesní je u nás spolu s vydrou říční největší lasicovitou šelmou. S lovem kořisti se však příliš nenadře, ze všeho nejraději má totiž žízaly. Pojídá také plže, hmyz, ptačí mláďata a nejrůznější bobule. Spolu s tcho-

řem tmavým, jako jediní, nepohrdnou ani ropuchou. Jezevčí páření (chrutí) vrcholí v létě, samice má až pět mláďat. Jezevci jsou úzkostlivě čistotní, v okolí brlohu nezanechávají zbytky potravy a k vylučování používají ve svém teritoriu přesně vymezená místa. Také v norách mají své záchody stranou a peřechu věnují zvláštní péči – výstelku pravidelně větrají venku a často vyměňují. Jezevci nevydávají příliš

mnoho zvuků. Jen když jsou zahnáni do úzkých, hrozivě vrčí. Případně si pobrukuji a funí při hledání potravy. V létě, když dostatečně sprchne, si přijdou na své i milovníci hub. Rostou bedly, holubinky, čírůvky a klouzci, z hřibů koloděj, kovář a hřib dubový. Samozřejmě mostí je mít se na pozoru, těch nejdůležitějších roste přece jen mnohem více.

Kateřina Stojanová

Volejbal PRECHEZA Přerov

Opět úspěšná sezóna

Volejbal PRECHEZA Přerov se může po právě ukončeném soutěžním období 2018–2019 pochlubit dosaženými výsledky. Extraligové ženy letos s výborným týmem obsadily šestou příčku.

Přerovští diváci viděli nádherné souboje a důkazem toho byla několikrát maximálně naplněná domácí městská hala. Naše děvčata si také zahrála Final Four Českého poháru, kde dva plné autobusy přerovských fanoušků vytvořily v brněnské hale neskutečnou atmosféru. V nejvyšší republikové soutěži je šesté

místo a účast v poháru pro náš klub velkým úspěchem, jelikož jsme konkurovaly a porážely týmy s násobně vyšším finančním zázemím.

Dobré jméno v republice stále hájí i další extraligová družstva juniorek a kadetek, která se ve velké konkurenci stále drží ve svých soutěžích. Velkou vizitkou Přerova

je i práce s volejbalovým potěrem – minižákyně, mladší žákyně i starší žákyně v krajských soutěžích posbíraly mnoho cenných kovů.

V květnu se uskutečnily v Přerově dva velké mládežnické turnaje. Jedním z nich byl již 20. ročník Memoriálu Jiřího Lakomého mladších žákyní. Vrcholem potom bylo pořádání Mistrovství republiky starších žákyní. Obě tyto výborně zorganizované akce dělají velmi slušnou vizitku přerovskému volejbalu.

Za všemi těmito úspěchy stojí práce trenérů a velká podpora rodičů. Všem děkujeme a těšíme se na další volejbalový rok 2019–2020.

Dana Lehnertová

Foto: Jan Pořízek

ZO OS ECHO PRECHEZA

Zájezd za vínem

Stalo se již tradicí naší odborové organizace strávit každoročně první květnovou jarní sobotu v příjemném prostředí vinných sklípků nedaleko Znojma, v Hnanicích. Akce nese název Otevřené sklepy.

Letos je autobus vypravovaný z Přerova bez jediného volného místa. Svědčí to o tom, že v Precheze je plno milovníků

lahodného moku. Procházíme se sklepni uličkou v kraji obklopeném vinicemi, s bodrymi vinaři a jejich historkami,

něčím dobrým na „zub“, poslechem či tancem u cimbálů a je nám všem hezky. Všichni zjišťujeme, že ročník vín 2018 opět patří k těm velmi vydařeným.

Každý najde to svoje, co nám chutná. S úsměvem usedáme v pozdním odpoledni do autobusu a cesta zpět nám nějak rychle uteče. Už se těšíme na příští jaro.

Dana Lehnertová

Foto: Dana LEHNERTOVA

Zdravý životní styl

Sacharidy – proč je naše tělo nezbytně potřebuje?

Zdravý, pestrý a vyvážený jídelníček obsahuje tři velké skupiny makroživin – sacharidy, bílkoviny a tuky. V dnešním článku se zaměříme na první z těchto tří, na sacharidy neboli karbohydráty, uhlohydráty, glycidy, uhlovodany. Ano, pod těmito všemi názvy najdeme živinu, jež tvoří (většinou) největší procento našeho jídelníčku.

Sacharidy můžeme jednoduše rozdělit na stravitelné a nestravitelné (vláknina). Ze strukturního hlediska je lze rozdělit na jednoduché a složené. Jednoduché sacharidy, tedy tzv. monosacharidy, jsou tvořeny jednou sacharidovou jednotkou. Jsou to: glukóza – cukr hroznový (obsažený přirozeně v medu, hroznovém víně či uměle v cucavých bonbónech či Glukopuru), dále fruktóza – cukr ovocný (jeho zdrojem je ovoce a med) a galaktóza (součást mléčného cukru). Složením dvou cukerných jednotek vznikají disacharidy, kam patří nejznámější cukr – sacharóza neboli cukr řepný (tedy cukr, kterým přisluhuje hotové pokrmy a nápoje, a je to také cukr, který se nachází v průmyslově vyráběných potravinách a nápojích), maltóza – cukr sladový (jeho nejvýznamnějším zdrojem je pivo) a laktóza – cukr mléčný (obsažený v mléce a ve výrobcích z mléka). Polysacharidy jsou tvořeny více než desítkou cukerných jednotek. Ty, které fungují jako zásobárna energie (škrob, glykogen) či plní funkci stavební (chitin, celulóza), jsou přírodními polymery, které mají ve svých řetězcích až stovky monosacharidových jednotek. Jsou významným zdrojem energie. Škroby najdeme v obilninách a výrobcích z nich, dalším významným zdrojem jsou luštěniny, brambory, ořechy, olejnatá semena a některé druhy zeleniny. Průmyslovým pražením škrobů získáváme polysacharidy o nižším počtu cukerných

jednotek, tzv. dextriny, které se využívají jako pojiva a zahušťovadla. Glykogen je zásobním polysacharidem živočichů. Ve formě granulí se nachází v cytoplasmě jaterních a svalových buněk vyšších živočichů a samozřejmě i člověka. Při fyzické námaze je využíván jako okamžitý zdroj energie pro svalovou práci. Velikost glykogenových zásob je dána zejména stravou.

Sacharidy představují pro většinu buněk v těle nejvýhodnější zdroj energie, některé buňky jsou dokonce na glukóze (cukru hroznovém) závislé – nervové buňky, červené krvinky, některé buňky v ledvinách. Tělo se snaží s koncentrací cukru v krvi vhodně hospodařit tak, aby ho bylo vždy akorát. Když je cukru v krvi málo, vážne výživa buněk. Proto také výživový poradce při sestavování jídelníčku, i když jde o jídelníček, který má docílit snížení hmotnosti, nejde pod hranici 150 g sacharidů/den, což je hranice psychického minima. Je nutné také dodat, že tentýž nutriční specialista většinou při sestavování jídelníčku dbá na hranici 10 % jednoduchých sacharidů z celkového denního množství cukrů. Naopak, když je glukózy v krvi nadměrné množství, má to negativní vliv na cévy, nervy, ledviny (riziko vzniku diabetických komplikací). Při vyšší dávce sacharidů, než je skutečná potřeba těla, dochází k jejich přeměně na tuky a k následnému uložení do tukových buněk.

Jaké množství sacharidů by tedy mělo být ve stravě?

Závisí to především na celkovém energetickém výdeji. Obecně by měly sacharidy, a to především ve své složité podobě – komplexní polysacharidy, tvořit zhruba polovinu všech přijatých kalorií. Kdo má málo pohybu, měl by si denní podíl energie pocházející ze sacharidů snížit až třeba na 30–40 %. Naopak ten, kdo během dne spálí více kalorií, bude mít relativní zastoupení cukrů vyšší (nad 50 % z veškerých kalorií).

Energetická hodnota 1 g sacharidů (jak jednoduchých, tak složených) je 4 kcal, respektive 17 kJ.

A co říci závěrem? Určitě není dobré vyhýbat se sacharidům úplně, přesto je to v současnosti velmi módní výživový trend. Ale diety typu Keto či Low carb zcela jistě nejsou vhodné pro dlouhodobou změnu stravování. Tyto diety nelze praktikovat, pokud chce člověk vést plnohodnotný život se všemi denními aktivitami zahrnujícími mimo zaměstnání také sport, starosti spojené s chodem domácnosti, kulturu a další denní aktivity. Pokud se zbavíte všech, tedy i těch zdravých sacharidů (polysacharidů), prvotní efekt bude ten, že zhubnete, ale půjde jen o úbytek hmotnosti pocházející z vody. Váš mozek, kterému budou chybět sacharidy, postupně přejde na záložní zdroj, na glykony. V závěrečné fázi se vám bude hůře dýchat, budete mít sucho v ústech, budete unavení a bez energie, budete mít závratě, nevolnost, budete trpět nespavostí a budete mít zastřený mozek. Navíc se na vás úplně vynechání sacharidů záhy projeví i fyzicky, protože sacharidy jsou velkým

zdrojem energie pro svaly. Absolutním vynecháním sacharidů lze dosáhnout krátkodobého váhového úbytku, ale s následným jojo efektem a vleklou únavou.

Sacharidy tedy naše tělo potřebuje, ovšem jen ty správné. Ne vyloženě jednoduché cukry, ale polysacharidy. V praxi to znamená volit výrobky z celozrnné mouky

(celozrnné pečivo, těstoviny), luštěniny, ovesné vločky, müsli s co nejnižším obsahem přidaného cukru, neochucené jogurty a další mléčné výrobky. A samozřejmě jíst také dostatek zeleniny, klidně 600 g/den, zatímco ovoce nám postačí v množství 200 g/den.

Jana Koutná

Banánovo-čokoládový chlebiček

Zákusek s malým obsahem cukru pro ty, kteří chtějí mlsat zdravěji.

Ingredience

3 větší banány
1 polotučný bílý jogurt
1 lžička citronové šťávy
3 lžíce řepkového oleje
2 hrnky celozrnné mouky
1 prášek do pečiva
2 lžíce medu

několik kapek vanilkového extraktu
1/4 lžičky soli
50 g hořké čokolády posekané na kousky
50 g vlašských ořechů, pomletých nebo posekaných
4 lžíce holandského kakaa
1 lžička skořice

Smícháme suché a mokré části nejprve každou zvlášť a poté vše smísíme dohromady a pečeme ve vymazané formě cca 30 minut při 180 °C. Před podáváním můžeme jednotlivé porce dozdobit kopečkem tvarohu smíchaného se zakysanou smetanou a sezónním ovocem.
Dobrou chuť

**Energetická hodnota
1 g sacharidů
(jak jednoduchých, tak složených)
je 4 kcal,
respektive 17 kJ.**

Foto: INGMAGE

Reportáž z putování Jakuba Navrátila

Dlouhá, ale o to krásnější cesta na Koprovský štít

Jsou čtyři hodiny ráno a nepříjemný zvuk budíku mi oznamuje, že je nejvyšší čas vylézt ze spacáku a vyrazit na první ranní zubačku vstříc dobrodružství.

Tak brzké vstávání má jediný důvod – vyhnout se davům turistů v letní sezóně ve Vysokých Tatrách. Jelikož to zde spíš připomíná frontu v jídelně než v přírodě. Zubačka mne dováží chvíli po páté hodině ranní na Štrbské pleso, odkud se vydávám po červené značce směrem do Mengusovské doliny na Koprovský štít. Ač svou výškou není žádný velikan, nabízí nám jeden z nejkrásnějších výhledů v Tatrách. Po necelé hodině chůze vycházím z lesa

a vítají mne první panoramata Mengusovské doliny. Konečně mohou přijít pauzy na focení, které se hodí k odpočinku. Po chvíli přicházím na Popradské pleso, kde je ideální čas se zastavit a pokochat se masivem Ostrvy a Tupé, ale hlavně doplnit energii a posnídat. Dál už mne

povede modré turistické značení. Cesta ubíhá víc než dobře a na to, že je brzo ráno, tak potkávám hodně dalších podobných bláznů. Cesta se klikatí přes horské bystřiny až k Velkému Hincovu plesu, které je největší na slovenské straně Vysokých Tater. Předemnou je prudké stoupání do

Koprovského sedla, které je naštěstí rozloženo do spousty serpentýn, takže stehna nedostávají tolik zabrat. Již z Koprovského sedla jsou úžasné výhledy do přilehlých dolin a já si je během krátké pauzy vychutnávám. Poslední úsek na vrchol je značen opět červeně. Pod vrcholem jsou pasáže, kde člověk ke zdolání výškových metrů musí využít i ruce. Tak, a jsem na vrcholu a jen žasnou z těch výhledů. Průvodci a historiky nelhaly, ba naopak, je to mnohem krásnější. Pár vzpomínkových fotek, prohlédnout si některé štíty, které mám na seznamu přání, a vzhůru dolů. Cestou zpět do kempu se mé předtuchy vyplnily, lidí jako máku. Dlouhé zástupy, které jdou za stejným cílem, a já jsem rád, že jsem si přivstal a vyhnul se tomuto náporu. Po dvou a půl hodinách jsem zpět na Štrbském plesu, kde si vychutnávám zasloužený oběd, u kterého sprádám myšlenky, na který vrchol vystoupím příště.

Jakub Navrátil

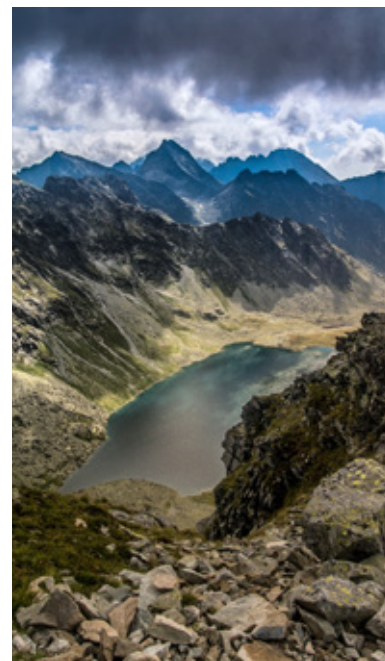

Foto: Jakub NAVRÁTIL

TIRÁŽ